

Sygn. akt I ACz 11/14

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

<i>Przewodniczący:</i>	<i>SSA Kazimierz Rusin</i>
------------------------	----------------------------

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2014 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy

z powództwa **Spółdzielni (...) w R.**

przeciwko **Cechowi (...) w R.**

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej

na postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. akt I C 1079/10 - w przedmiocie wniosku pozwanego o zwolnienie od opłaty sądowej od apelacji

p o s t a n a w i a:

I. **s p r o s t o w a ć z urzędu oczywistą omyłkę zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że w jego punkcie I w miejsce słów „to jest ponad kwotę 23.573,00 zł (dwadzieścia trzy tysiące pięćset siedemdziesiąt trzy złote” wstawić słowa: „to jest ponad kwotę 12.022,00 zł” (dwanaście tysięcy dwadzieścia dwa złote”;**

II. **o d d a l i ć zażalenie.-**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Rzeszowie: zwolnił pozwanego Cech (...) w R. od obowiązku poniesienia opłaty sądowej od apelacji w 2/3 części, to jest ponad kwotę 23.573 zł (punkt I postanowienia) oraz oddalił dalej idący wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej od apelacji (punkt II postanowienia).

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że jak wynika z załączonych przez pozwanego do wniesionego wniosku dokumentów a to: rachunku wyników pozwanego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2013 roku wraz z bilansem oraz rachunku wyników sporządzonego na dzień 31 października 2013 roku strata netto pozwanego na koniec roku wyniosła kwotę 6.470,82 zł, suma aktywów – kwotę 672.427,99 zł (przy czym zmniejszyła się ona nieznacznie w stosunku do roku 2011), zaś zysk netto pozwanego na koniec miesiąca października 2013 roku zamknął się kwotą 13.530,89 zł. Sąd Okręgowy wskazał następnie, że jak wynika jednak z zeznania podatkowego CIT 8 za okres od dnia 8 stycznia 2012 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku pozwany osiągnął dochód w wysokości 84.118,07 zł. W dalszej kolejności zauważono, iż należna od apelacji opłata sądowa jest niewątpliwie opłatą w kwocie znaczącej i jej uiszczenie w całości uszczupliłoby środki pozostające w dyspozycji pozwanego na prowadzenie bieżącej działalności. Jednak, w ocenie Sądu Okręgowego, pozwany nie zasługuje na zwolnienie z kosztów postępowania w całości. Dokumentacja

przedłożona przez pozwanego (bilans, zestawienie wyników oraz zeznanie podatkowe CIT 8) wskazuje, że w ciągu roku rozliczeniowego pozwany generuje dochód, dokonuje rozliczeń finansowych, a zatem, że jest dysponentem środków, które może przeznaczać w ramach kosztów działalności operacyjnej na pokrycie choćby części kosztów sądowych. Koszty procesu mają z zasady charakter zwrotny, zatem gdy zachodzi konieczność tymczasowego ich wyłożenia, możliwa jest ona do pokonania – przy przejściowym braku własnych środków – w drodze kredytowania.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył pozwany, zaskarżając jego punkt II i wnosząc o jego zmianę w części oddalającej wnioski w kierunku zwolnienia pozwanego od opłaty od złożonej apelacji.

W uzasadnieniu zażalenia wskazano, iż pozwany Cech (...) w R. jest organizacją pożytku publicznego, dobrowolnym zrzeszeniem osób fizycznych. Utrzymuje się ze składek członkowskich, nie posiadając etatowego Zarządu, gdyż funkcje te pełnione są społecznie. Natomiast w ramach swojej działalności statutowej ponosi koszty tej działalności, a to administracji, szkoleń oraz różnego rodzaju spotkań integracyjnych, charytatywnych itp. Z załączonej do wniosku dokumentacji wynika jednoznacznie, iż strata za rok 2012 wyniosła 6.470,82 zł, zaś za pierwsze 10 miesięcy roku 2013 kwotę 13.530,89 zł. Sąd I instancji, według skarżącego wskazał, iż zysk pozwanego netto na koniec miesiąca października 2013 roku zamknął się kwotą 13.530,89 zł, zaś dochód za rok 2012 r. kwotą 84.118,07 zł. Przytoczona w bilansie za 2012 r. suma aktywów pozwanego w kwocie 672.427,99 zł jest sumą majątku pozwanego tj. nieruchomości służącej jego działalności społecznej jako działalności pożytku publicznego, a nadto majątek ten jest obciążony spłatą kredytu zaciągniętego przez pozwanego w celu spłaty udziału w kosztach budowy tego obiektu na rzecz (...) w kwocie 575.000,00 zł, z czego do zapłaty pozostała kwota 397.520,00 zł. Fakt, iż działalność pozwanego nie jest nastawiona na zysk wskazuje, iż odmowa zwolnienia go w całości od opłaty sądowej od apelacji jest niesłuszna. Końcowo wskazano, iż ten sam Sąd I instancji w przypadku powódki, prowadzącej typową działalność gospodarczą i osiągającej z tego tytułu dochód, zwolnił ją od opłaty sądowej od pozwu w kwocie 46.000 zł, obciążając ją jedynie opłatą sądową w kwocie 4.000 zł (postanowienie z dnia 13 września 2010 r.).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w sentencji zaskarżonego postanowienia Sąd Okręgowy popełnił oczywistą omyłkę rachunkową. Sąd Okręgowy zwolnił bowiem pozwanego od obowiązku poniesienia wymaganej opłaty sądowej w 2/3 części. Opłata sądowa od apelacji w przedmiotowej sprawie równa jest kwocie 35.361 zł, zatem 2/3 części tej opłaty wynosi 23.339 zł, co oznacza, że pozwanego obciąża reszta opłaty, tj. kwota 12.022 zł.

Z tych względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie I sentencji, na podstawie art. 350 § 1 i § 3 kpc.

Zażalenie pozwanego jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do dyspozycji art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 394 ze zm.), sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Należy podkreślić, że instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi wyjątek od zasady pełnej odpłatności postępowania sądowego. Jej przesłanki należy więc interpretować w sposób zawężający. „Brak dostatecznych środków na uiszczenie kosztów” (art. 103 ustawy) to pojęcie nieostre, ale praktyka sądowa, szczególnie w sprawach gospodarczych, wypracowała pewne kryteria i wymagania przydatne przy rozstrzygnięciu wniosków o zwolnienie od kosztów. Kondycję finansową osób prawnych uzewnętrzniają informacje statystyczne, zaświadczenia urzędów skarbowych, sprawozdania finansowe, raporty kasowe, wyciągi bankowe itd. Procesy sądowe są koniecznym elementem obrotu gospodarczego, dlatego przedsiębiorcy powinni uwzględniać związane z nimi koszty przy planowaniu przyszłych wydatków. Należy też podzielić pogląd Sądu Okręgowego, iż koszty procesu mają zaś z zasady charakter zwrotny (art. 98 § 1 k.p.c.), zatem gdy zachodzi konieczność tymczasowego ich wyłożenia, możliwa jest ona do pokonania - przy przejściowym braku własnych środków - w drodze kredytowania.

W przypadku, gdy o zwolnienie od kosztów sądowych zwraca się osoba prawna to na niej spoczywa ciężar wykazania, iż nie ma ona dostatecznych środków na uiszczenie kosztów sądowych. Osoba prawna taka jak pozwany cech może to uczynić przedkładając wszelkie dokumenty świadczące o jej sytuacji finansowej (w szczególności sprawozdania finansowe i inne dokumenty księgowe). Należy też zaznaczyć, iż w orzecznictwie sądowym podkreśla się, że nawet upadłość osoby prawnej nie jest wystarczającą przesłanką dla uwzględnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, zwolnienie upadłego przedsiębiorstwa od kosztów sądowych uzależnione jest bowiem od wykazania, że jego efektywne aktywa (gotówka, towary itp.) nie wystarczą na pokrycie kosztów (orzeczenie SN z dnia 14 czerwca 1966 r., I CZ 53/66, PUG 1967, nr 2, poz. 65).

Z przedstawionych przez pozwanego dokumentów wynika jednoznacznie, że posiada on środki, umożliwiające mu uiszczenie 1/3 części opłaty sądowej od apelacji. Jak wynika z bilansu sporządzonego na dzień 31.12.2012 r. pozwany posiadał środki pieniężne w kwocie 9.939,40 zł oraz należności krótkoterminowe o wartości 29.823,93 zł. Realizacja tych należności oraz zaoszczędzenie wzmiankowanych środków pieniężnych powinny pozwanemu, który prowadzi proces od ponad trzech lat i powinien się liczyć z koniecznością uiszczenia opłaty sądowej od apelacji, na pokrycie 1/3 części opłaty sądowej. Z kolei z rachunku wyników za okres od 01.01.2013 r. do 31.10.2013 r. wynika, że w tym okresie koszty realizacji zadań statutowych pozwanego przewyższyły przychody z działalności statutowej o kwotę 22.572,18 zł. Pozwany cech miał więc możliwość ograniczenia swojej działalności.

Za niesłuszne należy także uznać zarzuty pozwanego odnoszące się do zwolnienia powódki od opłaty sądowej od pozwu w większym zakresie niż zwolnienie pozwanego. Zwolnienie od kosztów sądowych jest bowiem instytucją stosowaną indywidualnie wobec strony, wiążącą się z każdorazowym zbadaniem sytuacji finansowej konkretnej strony postępowania.

W związku z powyższymi argumentami, uznać należy, iż orzeczenie Sądu Okręgowego jest trafne.

Z tych też względów Sąd Apelacyjny orzekł, jak w punkcie II sentencji, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.